

**DIT IS
KOREA**

TERRA

**DIT IS
KOREA**

INLEIDING	06
DE GESCHIEDENIS IN HET KORT	10
HET KOREAANSE SCHIEREILAND	42
DE KOREAANSE SPIRIT	84
RELATIES EN SOCIAAL LEVEN	118
AAN TAFEL	160
K-CULTUUR	180
K-LIFESTYLE	202
DANKBETUIGING	222

Inleiding

De afgelopen jaren heeft de wereld kennis kunnen maken met allerlei Koreaanse dingen, van eten tot design en technologie; Zuid-Korea is hip. Het eeuwenoude land ziet de schijnwerpers van de eenentwintigste eeuw op zich gericht door *hallyu* (de Koreaanse Golf), de toegenomen populariteit van de Zuid-Koreaanse cultuur die in het afgelopen decennium een climax bereikte.

Maar voordat ik verderga, wil ik je waarschuwen: dit is geen gewone culturele reisgids vol tips over waar je naartoe moet en wat je moet zien in Zuid-Korea. Het Koreaanse schiereiland is veel complexer dan die materiële barometers kunnen aangeven en, zoals Aristoteles al zei, het geheel is meer dan de som der delen.

Van kimchi tot K-pop en alles ertussenin – dit boek vertelt wat het betekent om Koreaans te zijn in alle mogelijke vormen, met de ongefilterde blik van een geboren Koreaanse die bijna veertig jaar is ondergedompeld in een Koreaanse opvoeding en culturele setting.

Je kunt iemand anders pas echt begrijpen door een kilometer te lopen in zijn schoenen. Daarom neem ik je mee op een reis door het hart en de ziel van Zuid-Korea, met hier en daar wat tussenstops om te ontdekken hoe Koreanen in het leven staan en wat hen bezighoudt.

Om echt te snappen hoe mensen denken, zich gedragen en zich voelen, en waarom dat zo is, is het belangrijk om inzicht te krijgen in hun herkomst en om

RECHTS: verlichte gebouwen in nachtelijk Seoel.

트
단체원영
7F

POCHA
싸다
구

호소주
6F

3F
강성악주

물주와 세입자는 가족입니다. 임대료 인하하여 골목상권 활성화 합니다.
이 도와야 을이 삽니다. 을이 죽으면 갑도 죽습니다.

노래방
최신시설
5,000원-

노래방
최신시설
특별주최
세계최대 노래방

테스트와이즈
프랑스어
스페인어

테스트와이즈
스페인어 화해

Sea Food
바다포차
02) 732-8929

ROCK
락
노래방
"서비스"
많이~주는집
학생 大 환영!
[오후6시 이전]

고인

라방

9월
매네

9월
매네

hun verhaal van het verleden tot het heden te volgen. Ik leid je daarom door de rijke, gevarieerde geschiedenis van het Koreaanse schiereiland, die de regio in onze moderne tijd heeft gevormd.

Ik zal ook ingaan op de aard en de essentie van de Koreanen – hoe ze zich gedragen, zich verhouden tot elkaar en met anderen omgaan – en uitleg geven over familietradities, gebruiken en culturele normen en waarden rond familie, vriendschap, daten en huwelijk in de Koreaanse samenleving.

Eten vormt het middelpunt van Koreaanse gemeenschappen en de Koreaanse keuken heeft de afgelopen jaren de wereldwijde foodscene veroverd. De Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoel kreeg in 2016 een eigen Michelinijds en telt inmiddels een groeiend aantal sterrenrestaurants. Dit boek volgt de ontwikkeling van Koreaanse eetgewoonten en de eet- en drinkcultuur en laat je kennismaken met de meest kenmerkende gerechten.

Of het nu om mode, schoonheid, beroemdheden of sociale media gaat, er bestaat geen twijfel over het feit dat Koreanen gepassioneerde mensen met vele interesses zijn. Ze zijn trots op hun geschiedenis en hoever ze zijn gekomen, maar zoeken altijd naar dingen die nóg beter kunnen. Deze spirit van zowel volharding als innovatie vormt een van de belangrijkste ingrediënten van het Zuid-Koreaanse succes en de gestage klim op economisch, cultureel en sociaal niveau.

Met dat in gedachten hoop ik dat deze reis door een van de fascinerendste en meest ontwikkelde Aziatische landen je, op zijn minst, tot eenzelfde soort passie inspireert en je ook nog het een en ander leert over het Koreaanse leven.

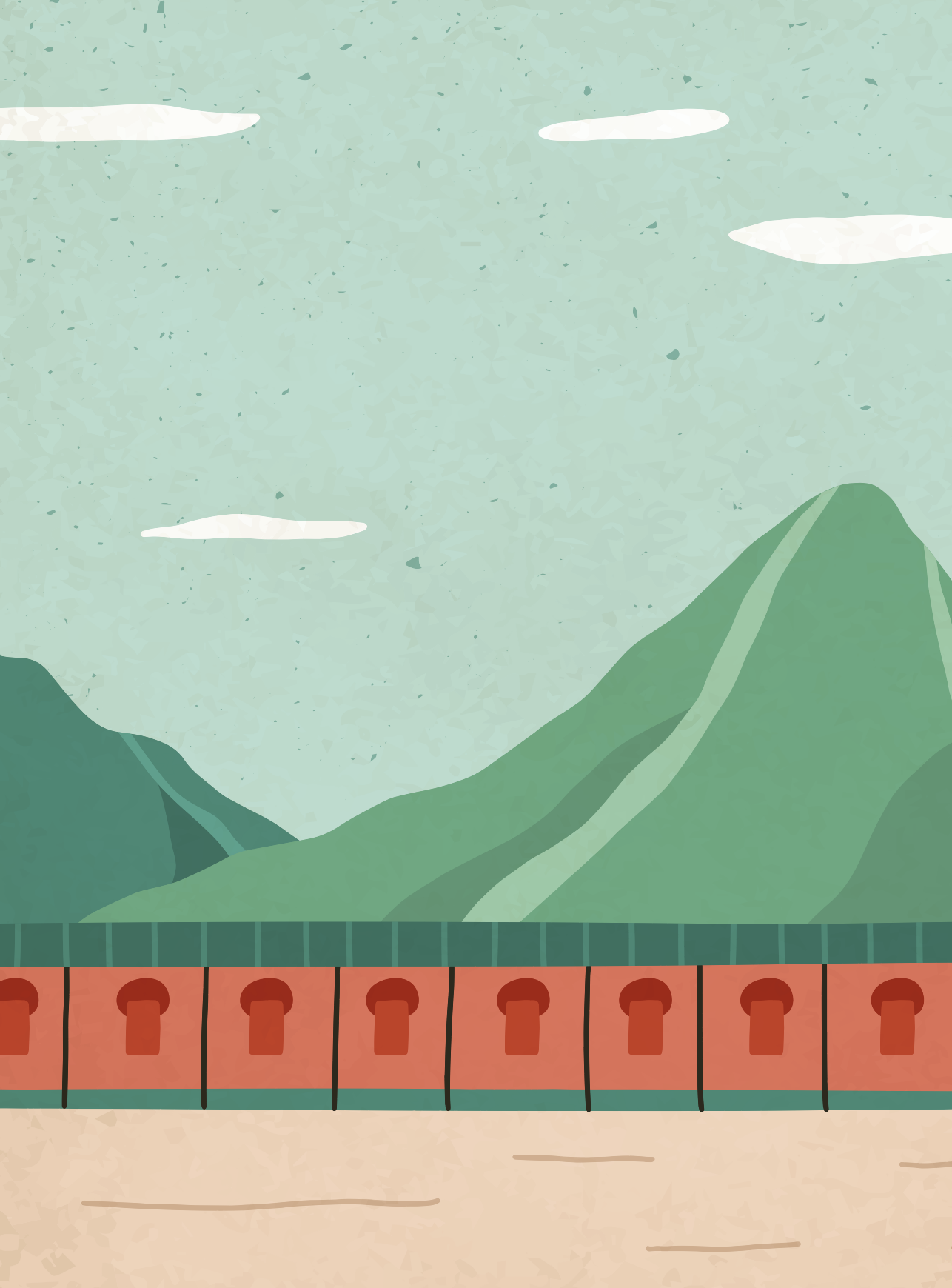
RECHTS: een tafel vol met Koreaanse gerechten.

**De geschiedenis
in het kort**

De tijd van de dynastieën

Wat zegt een naam? In het geval van Korea zegt de naam veel over de fantastische eeuwenlange geschiedenis en een verleden dat voorgoed met de naam verbonden is. De term 'Korea' is voortgekomen uit de naam Koguryō (ook gespeld als Goguryeo), een van de oudste rijken van Korea, dat zich later ontwikkelde tot Koryō (of Goryeo).

Voor zover bekend leefden er al in het paleolithicum en neolithicum mensen op het Koreaanse schiereiland. Diverse opgravingen in het gebied wijzen erop dat de vroegste bewoners in het paleolithicum van dierenhoorns gemaakte gereedschappen gebruikten om mee te jagen; vanaf 8000 v.Chr. werden steeds vaker geslepen stenen gereedschappen gebruikt en begon de landbouw. Dit was het primitieve begin van een gebied dat later bestuurd zou worden door koninkrijken.

Nadat deze vroege bewoners de eerste nederzettingen op het schiereiland hadden gevormd, werden de onmiskenbaar Koreaanse wortels in de eerste eeuw geplant met de oprichting van de drie koninkrijken – Koguryō in het noorden rond 37 v.Chr. en twee andere koninkrijken in het zuiden (Baekje in het zuidwesten en Silla in het zuidoosten, respectievelijk rond 18 v.Chr. en 57 v.Chr.).

Nadat Baekje en Koguryō door Silla waren veroverd, vormde het schiereiland vanaf 668 n.Chr. het verenigde koninkrijk Silla. Het was het eerste rijk waarbij het hele schiereiland onder één bewind viel, tot rond 698 n.Chr. het koninkrijk Balhae werd gesticht en de macht in het noorden van het schiereiland en delen van Mantsjoerije overnam.

Boeddhistische en confucianistische invloeden

De tijd van het verenigde Silla was een periode van grote groei voor de kunsten op het schiereiland. Vanwege de nauwe banden met de Tang-dynastie in China (618-907 n.Chr.) haalde het land veel inspiratie uit de Chinese cultuur. Met name het Chinese boeddhisme was in de tijd van Silla van grote invloed op de Koreaanse cultuur, met name op de architectuur.

De oudste boeddhistische stenen, sculpturen, tempels en tombes in Zuid-Korea, waaronder de Bulguksa-tempel (die op de werelderfgoedlijst van de Unesco staat) en de Hwangnyongsa- en Bunhwangsa-tempel in de stad

RECHTS: standbeeld van koning Seongjong, de zesde heerser van het Koryō-rijk, in Seoel.

Confucianisme

Deze eeuwenoude denkrichting hangt samen met de leer van de Chinese filosoof Confucius (de Latijnse vorm van de Mandarijn-Chinese naam Kǒng Fūzǐ), die leefde van 551 tot 479 v.Chr. Tijdens de Han-dynastie (206 v.Chr. tot 220 n.Chr.) werd het de officiële staatsideologie van China.

Het humanisme, de ontwikkeling van het zelf, zowel individueel als collectief in de samenleving, vormt de kern van het confucianisme. Confucius was een trouwe aanhanger van de zogenaamde gulden regel, die luidt: wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet. Dit idee van wederkerigheid en morele plicht is een grondbeginsel van het confucianisme.

Het confucianisme richt zich meer op uitvoerbaarheid dan op spiritualiteit, en op zelfverwezenlijking door rituelen en relaties in het dagelijks leven in plaats van op vragen over existentialisme, goden en het leven na de dood. Het stelt dat harmonie en sociale orde in stand blijven als mensen vastgestelde sociale en ethische rollen vervullen, of dat nu door toewijding aan hun ouders is of door loyaliteit aan de overheid of andere daden.

De leer van Confucius werd uiteengezet in een verzameling geschriften die de 'Chinese klassieken' worden genoemd en waartoe de Vijf Klassieken en Vier Boeken behoren. Deze geschriften bevatten de basis van een aantal van de blijvende principes van de Koreaanse cultuur, zoals respect voor de ouders (maar ook voor ouderen en heersers), de kern van de confuciaanse opvattingen.

Het neoconfucianisme was een gemoderniseerde latere versie van de confucianistische leer die de boventoon voerde tijdens de Koryŏ- en Joseon-dynastie.

Gyeongju, dateren uit deze tijd en zijn een fraai voorbeeld van de architectuur.

Naast het boeddhisme was het confucianisme een uit China overgewaaide stroming die in deze tijd vorm kreeg op het schiereiland. Het werd gezien als de vooraanstaande filosofie die door leden van de aristocratie werd aangehangen. Rond 682 n.Chr. werd een confucianistische school gesticht die alleen toegankelijk was voor de aristocratie.

Uitbreiding van cultuur en de kunsten

De Koryŏ-dynastie ontstond rond 918 n.Chr., toen het land een periode van onrust en verdeeldheid doormaakte die duurde van circa 892 tot 935 n.Chr. Drie staten die samen de latere drie koninkrijken (bestaand uit de rijken Silla, Hubaekje en Hugoguryeo) vormden, verzetten zich tegen het steeds zwakker wordende regime van het verenigde Silla, aangewakkerd door het buitensporige belastingsysteem voor het volk.

De Koryŏ-dynastie kreeg de macht in handen en verenigde het schiereiland

rond 935 n.Chr. opnieuw, wat na een bijna duizend jaar durend bewind tot de ondergang van het verenigde Silla leidde.

De tijd van de Koryŏ-dynastie werd gekenmerkt door een grote bloei van de kunsten. Een aantal van het meest complexe lakwerk en steengoed van het land, met gestileerde ontwerpen die uniek zijn voor Korea, stamt uit deze tijd.

Het koninkrijk maakte in deze tijd ook een economische groei door; het dreef handel met China en Japan en exporteerde goud, zilver, ginseng, katoen en *hanji* (een soort handgemaakt papier van papiermoerbeï). Het papier stond bekend om de witte kleur, stevigheid en textuur.

De invloed van het boeddhisme hield aan – meerdere koningen, andere leden van het koningshuis en edelen waren boeddhisten en werden monniken. Het boeddhisme was nog altijd de staatsgodsdienst, maar de principes van het confucianisme begonnen de overheidsstructuur vorm te geven. In de tweede helft van Koryŏ-dynastie nam de invloed van het boeddhisme af en ontstond het neoconfucianisme – een filosofische school die de mystieke elementen van het boeddhisme verwierp en de voorkeur gaf aan een rationelere ethische filosofie.

BOVEN: een kleurige schildering in de boeddhistische Pohyonsa-tempel op de berg Myohyang in Noord-Korea.

Rond 958 n.Chr. stelde koning Gwangjong, de vierde koning van het Koryŏ-rijk, het *gwageo* in, een nationaal ambtenarenexamen dat was gebaseerd op het Chinese examenstelsel in de Tang-dynastie. In het examen werden schrijfvaardigheden en de kennis van de Chinese klassieken (die bij de neoconfucianistische traditie hoorden) getoetst.

Koning Seongjong, de zesde heerser van het Koryŏ-rijk, hing ook het confucianisme aan en pleitte voor een scheiding van godsdienst en staat. Hij richtte in 992 n.Chr. de *gukjagam* op, de hoogste onderwijsinstelling in het land in die periode – een school voor geleerden die lesgaven in de Chinese klassieken.

Het ontstaan van een Koreaanse identiteit

Na bijna duizend jaar kwam er een einde aan het Koryŏ-koninkrijk en ontstond, in 1392, de Joseon-dynastie. Na ongeveer vijf eeuwen werd dit het laatste koninkrijk van Korea en de langst heersende confucianistische dynastie. In deze periode werd het confucianisme ingesteld als de enige staatsideologie.

Na invasies van Japan en Mantsjoerije in de late zestiende en vroege zeventiende eeuw voerde het land een isolationistisch buitenlandbeleid. Het weigerde elke vorm van handel met het Westen en deed slechts beperkt zaken met China en Japan; hieraan dankte het de naam 'kluizenaarsrijk'.

In deze periode van isolatie vond er een enorme culturele groei plaats in het land. Het was een gouden tijd voor de Koreaanse schilderkunst, waarin een typische Koreaanse schilderijstijl ontstond die meer richting het realisme ging en afstand nam van de idealisering van landschappen die bij Chinese kunstenaars heerste. Het was ook de belangrijkste periode van wetenschappelijke vooruitgang op het schiereiland, met de uitvinding van een geautomatiseerde waterklok met hemellichamen die de posities van de zon, maan en sterren en de seizoenschommelingen aangaven.

De nalatenschap van de Joseon-dynastie zie je terug in het moderne Korea – van traditionele Koreaanse theeceremonies tot architectonische bouwwerken als forten en paleizen die in het Joseon-tijdperk zijn gebouwd. Het koninkrijk legde de basis voor wat in de daaropvolgende eeuwen het fundament van de Koreaanse samenleving zou worden, van lokale provinciebesturen en sociale klassen (zoals *yangban*, een groep die tot de adelstand werd verheven na het afleggen van het *gwageo* en waarvan de leden later overheidsbeambten werden) tot de ontwikkeling van de Koreaanse taal en de oprichting van Hanyang (het moderne Seoel) als hoofdstad van het land.

BOVEN: Deoksugung, het koninklijke paleis van de Joseon-dynastie, in Seoel.

De Japanse bezetting

Na een aantal oorlogen waarin Japan, China en Rusland streden om de macht over Korea, werd de strijd uiteindelijk door Japan gewonnen. In 1876 werd een overeenkomst gesloten waarin permanente handelsovereenkomsten en diplomatieke betrekkingen werden vastgelegd, zonder restricties. Het verdrag bevatte een bepaling waarin Japan extraterritorialiteit kreeg in Japan, wat er feitelijk op neerkwam dat de Japanners vrij spel hadden in Korea, waardoor misdaden die ze pleegden zonder gevolgen zouden blijven. Korea tekende dit oneerlijke verdrag na het Japanse machtsvertoon tijdens een aantal aanvallen van Japanse kanonneerboten op de Koreaanse eilanden Ganghwa en Yeongjong in 1875.

Vanaf 1897, net na het einde van de Joseon-dynastie, was het schiereiland korte tijd verenigd tot het Koreaanse keizerrijk, tot Japan het land van 1910 tot 1945 volledig annexeerde.

Korea, dat vanouds een landbouweconomie was, maakte onder het Japanse regime een industriële revolutie door. Er volgde een snelle stedelijke groei door de komst van de chemische en staalindustrie en waterkrachtcentrales. Japan legde in het hele land een infrastructuur aan in de vorm van wegen, spoorwegen en havens, en het bouwde energiecentrales en overheidsgebouwen. Hierdoor moderniseerde Korea snel.

Het land was aan het einde van de Japanse bezetting in 1945 na Japan het meest geïndustrialiseerde land in Azië. Veel van de methoden voor economische ontwikkeling die Japan in deze periode had gebruikt, werden in de jaren zestig door Korea overgenomen.

BOVEN: het Japanse leger in Seoel in november 1894, na de overwinning in de Chinees-Japanse Oorlog.

De onderdrukking van de Koreaanse cultuur

De Japanse annexatie had de industriële ontwikkeling in het land in gang gezet, maar het was ook een periode van extreme onderdrukking. De Japanse autoriteiten drukten de Koreaanse identiteit en cultuur de kop in; ze schraptten de Koreaanse taal en geschiedenis uit het schoolprogramma en dwongen Koreanen hun namen te veranderen in Japanse. Op zeker moment was het zelfs verboden om Koreaans te spreken, en naar schatting ruim 75.000 kunstvoorwerpen werden van Korea naar Japan overgebracht.

De Koreanen werden gedwongen de Japanse shintoheiligdommen te aanbidden en hun eigen religies, waaronder het christendom, dat door westerse missionarissen naar het land was gebracht, op te geven. In deze periode werden christenen vervolgd en kerken in brand gestoken door Japanse soldaten.

